

RANKLEVEN

Ett sägesomspunnet berg, som i gamla dokument skrivs Ranklöfwen. Två versioner finns om hur namnet en gång bildades. En säger att det är därav att berget klövs när det för länge sedan bildades; den andra att förleden Ran - som i borgsjöområdet uttalas Rann/Rannkleven - minner om jätten Ran som fordomdags jämte sin kvinna och deras barn hade sin boning här på berget

Det berättas, att en dag skulle hon i ett ärende till norra sidan Ogn, som Ljungan gammalt hette. Hon var stor och reslig varför hon kunde ta sig över älven i ett par steg. Hon ville dock inte bli blöt, varför hon kastade en stor flat sten mitt i älven och klev på den. Stenen är kvar än idag och kallas Bärshatten.

Väl över ser hon en liten varelse, två små djur och ett redskap. Jättekvinnan har aldrig sett det hon ser tidigare. Hon blir dock glad för detta som rör sig skulle kunna bli leksaker till barnen, varför hon plockade ned i sitt förkläde, som det visade sig när hon visade Ran, människan, plogen och hästarna och begav sig med stora steg hem till Rankleven. När jätten Ran ser vad hon har med sig säger han åt henne att genast bära tillbaka det som hon tagit. "Dom där kallas människor och de skall ta vid efter våra dagar", sade han. Hon gjorde som hon blev tillsagd. Jättebarnen fick inga leksaker den dagen.

En annan sägen är, att det i den grotta som Du förhoppningsvis kan se ingången till ett stycke upp i stupväggen om Du går den branta, så kallade Stupvägen, finns i en kopparkittel en stor skatt, vaktad av tvenne hiskeliga kräldjur. Endast natten mot midsommardagen är det möjligt komma åt skatten, men allt måste göras under absolut tystnad. En rätt natt hade två män tagit sig upp och in i grottan. De fann lätt kitteln med skatten och var ända vid grottmynningen med den när den ene mannen började skratta hejdlöst och högt. Vad är det ned Dig, viskar kamraten. "Ser Du inte den halta hönan, som drar ett hölass på långrena" - en byväg norr om Ljungan - svarar den skrattande. Han hade fått sin syn förvänd av vem vet ingen. Skatten är fortfarande kvar i grottan!

GRUVDRIFT

Vilken av stigarna Du än kommit vandrande hit på kan Du inte ha undgått att se ett rektangulärt gruvhål 12 famnar (21 meter) från branten, som det sägs i en 1875 utfärdad mutsedel för brytning av förmodad järnmalm. De sökande var en studerande Jonas Stadberg i Stockholm och hemmansägaren Per Hellström i Sillre. De lär ha försökt ett par år utan framgång. 1880 ny inmutning; nu av en ingenjör Boström från Matfors bruk och hemmansägare Carl Marcus Pahlsson i Västanå. 1880 och 1881 rapporterar vederbörande bergmästare att Ranklevgruvan bearbetades och att han, efter besök i augusti sistnämnda år, förklarar gruvan värdelös. I september 1882 undersöktes berggrunden av geologen E. O. Carlin som konstaterade: "Gruvförsök i Ranklevet på diabas, starkt kompassdrag, 38 fot (11 meter) djup gruva." Helt fel hade tydligen inte gruvintressenterna eftersom kompassen reagerade som den gjorde. Kanske finns järnförande lager djupare än gruvan.

Enligt flera nu döda meddelare som exempelvis Per Martinsson i Sillre södra, född 1884 och tidigare nämnde Lill-Gullik i Sillre norra, född 1887 har berättat, att gruvmännen kastade de lossprängda, styckena av berget utför bergstupet i och för lättare vidareförande. Per Martinsson - mera känd som Martins-Per - berättade också, att de sista gruvägarna, när de avbröt brytningen, i vredesmod och besvikelse kastade smidesstället utför stupet och att det numera fanns i hans verkstadsbod.

Vidare berättas, att ett försök bryta järnmalm skall ha gjorts redan omkring 1830, att det funnits en liten smedja söder om gruvan och att det i en stenhälla, ett kort stycke norr och något mot öster om gruvhålet, finns ett årtal och några namn inhuggna. Inga lämningar efter smedjan hittades men väl inhuggningarna som är IPS PPH 1844; om med koppling till malmsökning och brytning kan inte sägas.

Vidare sägs, att ett försök bryta järnmalm skall ha gjorts redan omkring 1830, att det funnits en liten smedja söder om gruvan och att det i en stenhälla – ett kort stycke norr och något mot öster om gruvhålet, finns ett årtal och några namn inhuggna. Efter att ha fått dessa uppgifter besökte jag som yngling gruvområdet i slutet av 1940-talet. Därvid fann jag inhuggningarna som är initialerna IPS PPH och årtalet 1844, om med koppling till malmsökning kan ej sägas. Rörande lämningar efter smedjan inget hittat.

Ivan Johnson 2008